

Motto: "Opiniile sunt libere, dar nu și obligatorii"—I.L.Caragiale

EDITORIAL

Armenia - quo vadis?

Corneliu PIVARIU

Evoluțiile din fosta mică republică sovietică din Caucaz au trecut mai puțin reflectate în media internațională, având în vedere evenimentele geopolitice majore care au avut loc în această perioadă. Pe nedrept credem noi, deoarece situația politico-economică și militară din Armenia poate avea o mare importanță pentru evoluții ulterioare nu numai din Caucaz dar și din Orientul Mijlociu, relațiile Federației Ruse cu Europa, SUA și Turcia.

Fostul președinte Serzh Sarkysyan, al cărui mandat a expirat la 9 aprilie 2018, a încercat să facă o mișcare similară cu cea a președintelui rus Vladimir Putin, transferând încă din timpul mandatului de președinte numeroase prerogative primului ministru și apoi, folosindu-se de majoritatea parlamentară, pe care Partidul Republican (de guvernământ) și o deține în parlament, să fie ales prim-ministru, ceea ce s-a și întâmplat la 17 aprilie, cu o majoritate de 77 de voturi. Opoziția a descris acțiunea sa ca fiind o preluare de putere și a declanșat ample demonstrații de protest la Yerevan. Ca urmare a acestor proteste, la 23 aprilie, Serzh Sargsyan a demisionat. În prezent Sargsyan este liderul Partidului Republican de guvernământ și membru al parlamentului. Proteste majore împotriva regimului Sargsyan au mai avut loc în 2011 și în iulie 2016, acestea din urmă vizând eliberarea deținuților politici și demisia acestuia, pentru a pune capăt regimului său corupt - conform declarațiilor protestatarilor.

Liderul opoziției, Nikol Pashinyan, în vîrstă de 42 de ani, fost jurnalist și de mulți ani în opoziție, a reușit să obțină, la 8 mai, alegerea sa de către parlament în funcția de prim-ministru, după ce un prim vot i-a fost nefavorabil cu câteva zile înainte. Compoziția parlamentului rămânând cea cunoscută, cu o majoritate deținută de Partidul Republican al fostului președinte Serzh Sargsyan, ne face să credem că reformele pe care noul premier va dori să le realizeze vor întâmpina în continuare o opoziție puternică, iar viața politică din Armenia nu va avea o evoluție foarte lină în viitor.

Această criză a demonstrat că Rusia menține pârghii importante de control în Armenia: sistemul oligarhic corupt, dependența economică și militară, amenințarea conflictului cu Azerbaidjanul (conflictul din Nagorno-Karabakh). În fapt, președintele Vladimir Putin a preferat să fie un furnizor de armament important pentru bogatul Azerbaidjan (în valoare de 5 miliarde de dolari începând din 2010) și a întârziat livrările de tehnică militară către Yerevan, provocând astfel o debalanță în raporturile de forțe dintre cele două țări, refuzând să adere la embargoul de arme pentru zonele de conflict propus de OSCE. Aceasta a permis Azerbaidjanului, pentru prima oară de la începutul conflictului din Nagorno-Karabakh din anii 1990, ca în aprilie 2016, în ceea ce mai este denumit și Războiul de Patru Zile, să recupereze 8.000 de hectare de teren - conform surselor armene (20.000 hectare - după cele azere). De altfel, încă de la începutul protestelor în Yerevan Azerbaidjanul a început importante deplasări de trupe și întărirea dispozitivului său militar la linia de contact, președintele Aliyev declarând, imediat după numirea lui Pashinyan ca prim-ministru, că pregătește importante acțiuni militare, iar rachetele sol-sol nou amplasate Nakhchivan pot lovi orice țintă militară inamică. Acesta este conștient că o nouă eventuală victorie militară, cît de mică, va contribui la consolidarea puterii sale, chiar dacă în aprilie 2018 a câștigat alegerile prezidențiale cu circa 86% din voturi.

Noul premier armean, Nikol Pashinyan, conștient de importanța relațiilor cu Rusia, a și făcut o vizită președintelui Vladimir Putin la Soci, unde a mulțumit pentru poziție neutră a Moscovei în timpul demonstrațiilor de la Yerevan. De asemenea a subliniat importanța cooperării militare cu Rusia (aceasta garantează inviolabilitatea frontierei cu Turcia și are o bază cu 3.000 de militari la Gyumri, inclusiv o escadrilă de aviație MIG-29). În ceea ce privește viitorul relațiilor dintre Armenia și Rusia, noul premier Pashinyan a declarat, încă de la alegerea sa, că nu se pune problema unei întreruperi a relațiilor cu Moscova; la Soci a fost rezervat, menționând că mișcarea pe care o conduce încă nu și-a stabilit încă obiectivele geopolitice. Dependența militară și economică de Rusia va determina noua conducere de la Yerevan să mențină relații importante de cooperare cu Rusia.

Evoluțiile viitoare din Armenia vor depinde de o multitudine de factori, cei externi fiind deosebit de importanți, în contextul evoluțiilor geopolitice regionale și globale. Un nou conflict cu Azerbaidjanul este foarte posibil într-un viitor apropiat sau mediu.